

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számítatnak.

Az anyakönyv.

Br. Bánffy Dezső miniszter elnök 1895 évi július 29-ik napján, a minisztertanács határozatából elrendelte, hogy: „A házassági jogról 1894 évi XXXI t.-cz. 1895 évi október hó 1-ső napján lép hatályba. Ennek következtében egyidejűleg hatályba lépnek az 1894: XXXIII. t.-cz. 90 §-nak 2-ik bekezdése értelmében az állami anyakönyvekről szóló 1894 évi XXXIII. t.-cz.-nek a házasságok kihirdetése, a házasság kötésnél való közreműködésre és a házassági anyakönyvek vezetésére vonatkozó rendelkezés is, valamint az 1894: XXXIII. t.-czik 10 §-a értelmében a gyermekek vallásáról szóló 1894: XXXIII. t.-czik is.”

„Az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t.-czik alapján kinevezett anyakönyvvezetők a születések és halál esetek nyilvántartására és tanúsítására vonatkozó működésüket 1895 évi október hó 1-ső napján kezdik meg.”

Ezen rendelkezés alapján szervezetetett a 1. Petrozsényvidéki anyakönyvi kerület; anyakönyvvezetővé kinevezetett Janza Vazul szolgabíró, helyettesé Héjas József segéd jegyző, hatásköre kiterjedt Livazény községre, melyhez tartozott akkor Deákgyarmat is. 2. Petrozsényi anyakönyvi kerület, kizárólag Petrozsény községre terjedő hatáskörrel. Anyakönyvvezető Dombora László, helyettese Vigh Nándor. Tiszteletdíj megállapított az anyakönyvvezetőnek 200 korona, a helyettesnek 80 korona.

Természetesen a helyettes csak akkor végzett munkát, ha az anyakönyvvezető bármi oknál fogva

akadályozva volt.

Ez az állapot tartott 1898 évi április hó 30-ig. Petrozsény nagy községgé alakulása kimondatván, Deákgyarmat elszakított Livazénytől s a helyett oda esatoltatott Barbatyén-Iszkrony s így képez egy anyakönyvi kerületet. Janza Vazul szolgabíró felmentetett az anyakönyvi teendők vezetésétől. Deákgyarmat s a kapcsolts többi részek a petrozsényi anyakönyvi kerületbe osztattak s Héjas József kinevezetett második helyettesé. Petrozsény lakossága 1895 óta nem csak az átkapcsolás, hanem a folyton tartó betelepülés és természetes szaporulat folytán kétszeresre emelkedett, a mi munkát 1895-ben elvégezhetett egy ember a jegyzői teendők mellett is ma már arra képtelen; az anyakönyv vezetésnél mulasztásnak, hibának történni nem levén szabad, a jegyzői teendők szenvednek hátrányt; azért Petrozsény képviselőtestülete kérvényezte, hogy állítsák fel itt egy önálló állami anyakönyvi hivatal s 1200 koronában számította fel e hivatal létesítéséhez való hozzá járulását, ugyan annyit kérvén az államtól. E fölterjesztése elutasított.

F. évi június hó 15-én azonban, három napi határ idő alatt nyilatkozattétel mellett, a belügyminiszter 28016 sz. a. azon ajánlatot tesz a községnek, hogy hajlandó a jelenlegi anyakönyvvezető helyettesek tiszteletdíját fokozatosabb igénybe vételük feltétele mellett évi 200—200 koronára felemelni, vagy a jelenlegi anyakönyvvezető helyettesi tiszteletdíjak beszűkítése mellett az anyakönyvvezető helyettesi állással is egybe kötendő

ujjegyzői állás létesítéséhez évi 400 korona államsegéllyel hozzá járulni; egyben elismervén az anyakönyvi kerület nagyobb ügyforgalmát.

Most már a község képviselőtestületének kell határozni, hogy tekintve Petrozsény nagyközség ügyforgalmát miként tartja helyesnek az eddigi állapotokon segíteni. 1902 évben az anyakönyvekbe jegyeztetett 311 születési, 225 haláleseti és 96 házasság kötési eset. Volt egy hónap mikor az anyakönyvvezető semmi egyébbe nem foglalkozott mint az anyakönyvekkel s még is reggeltől estig ott állt asztalánál és dolgozott. Mondhatni egy ember egész munka erejét igénybe veszik az anyakönyvek s így nincs aki intézze a község ügyeit. Ez állapotokon okvetetlen segíteni kell. A helyettesek tiszteletdíját bármily magasra emelnék sem volna a helyzeten segítve, mert azok fokozottabb közreműködését igénybe venni nem lehet, levén az egyik községi jegyző ki más ügyeit hanyagolná el, a másik állami tanító, kinek az anyakönyvi hivatalos órák alatt iskolában kell lennie. Tehát okvetetlen egy aljegyzői állást kell szervezni, de az a községnek több mint évi 1000 koronájába kerülne, azért az államsegély méltányos fel emelését kell kérni fölfektvén az itteni megélhetési viszonyokat, mert mégsem lenne helyes még egy nyomorral küzdő hivatalnokkal szaporítani az előjáróság tagjait.

A vasárnapi munkaszünet a petrozsényi járásban.

Láng Lajos kereskedelmi miniszternek június hó 13-án kiadott és a hivatalos lapban 21-én megjelent 28.559 számú országserzte nagy lelkésedéssel fogadott

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Találkozunk . . .

Találkozunk, lehet, mi egyszer
Letölt, sok hosszú év után,
De már a szívünk égre nem ver,
Ha rád tekintek és te rám.

Találkozunk napfényes utcán
Hol anynyi szem rád tekint
S eszembe jut kékszemű leánykám,
Eszembe jut a mult megint . . .

Hőfűhér jácint, nyíló rózsza,
Domboldalon a kerti ház . . .
A kis patak, sok boldog óra —
De nem herit a régi lár.

Nagy társaságban látlak újra
És beszélgetünk csöndesen,
De szívünk benn csak azt dobozza:
A régi nem vagyok s te sem.

Nem, nem vagyunk, kik voltunk hajdan
Se ifjak már, se boldogok . . .
S míg pillantásod elfut rajtam,
Meglátsz talán egy bús mosolyt;

S megérted majd néma beszédem
És felet rá tekinteted:
Hittük egykor, az élet éden —
Am gyorsan mult a kikelet.

És elhinté korán fejünkre
A zordon tél fehér havát . . .
Mi volt oka? oh jól tudod te!
Rég volt . . . téged nem ér a vád . . .

Találkozunk, lehet, mi egyszer,
Letölt sok hosszú év után,
De már a szívünk égre nem ver,
Ha rád tekintek és te rám.

És elbeszélgetünk mi ketten —
Oly nyugodt lesz szíved, szívem . . .
De mégis, mégis — sugja lelkem:
Ne lássuk egymást sohasem; ! . . .

Incze Béla.

Széll Kálmán.

Vasvármegye szélén, közel a stíriai határhoz, a nyugati vasút vonalán, van egy kis állomás, Rába-Szt. Mihály. E kis állomás tőszomszédságában terül el Rátót. Az útas, ki ismeri e nevet, kibámul a coupé ablakából s nézi a helyet, nézi a vidéket, ahol Deák Ferencz annyit időzött életében. A vasúti állomás kö-

zelében, alig néhány lépésnyire lát egy nagy szorgalommal gondozott kertet, sűrűn ültetett fenyő sorokkal. A kert közepéből kilátszik egy földszintes fehér ház. Régi modi nemesi kuria. Ma már a nagy urak, gazdasítzjeik számára is több luxussal építenek.

Csupa szerénység, csupa egyszerűség mindenütt. De a szemnek oly jól esik látni mindezt a mai önző, pompázó világban! A kedély itt megneimesedik s megérti, miért szerette Deák Ferencz annyira e helyet, ezt a vidéket. Ha egy tájfestő akarná vásznán jelképezni Deákot, csak ezt a vidéket festhetné le. Nyájas, összhangzó, derült és vonzó. Mindenütt kultura, mindenütt szorgalom és jóllét, de hivatkozás sehol. Ezen a helyen, ebben az egyszerű házban lakik Széll Kálmán, ide vonult most, hogy kitépte magát a legfőbb hatalomból és méltóságból. Ama lőczán, melyen Deák Ferencz a reggeli órákat töltötte, elgondolkodik a nagy alkotó művén, melyet a magyar nemzet lojalitása alkotott meg a kibékülés s a háborítlan munkálkodhatás alapjául. Saját szemével láthatta, hogy az örökidőkre tervezett alkotás eresztékeiben mennyire meglazult s a fölébredt nemzeti öntudat mily duzzadó erővel feszíti korhadt gerendáit. Az ígéretek korszaka lejárt s a Deák Ferencz által lerakott alapokra, hatalmas nemzeti épületet kell emelnünk. Minden hazafias ügyekezete, minden nemes ambíciója megtörtött a militarizmus tulkövetelésein.

Most már, ha kertje ápolása s nemes állatainak gondozása után vissza vonul a kert egyik bokros szögletébe hol az öreg ur egykor délutánjait tekézzel szokta töltöni, csak családja társasága marad részére. Környezetének magasztos tradíciói fogják lelkét be-

nagyfontosságú rendeletének nálunk nem oly arányban lett érvény szerezve, mint a mily örömmel üdvözölte azt mindjárt születése napján hazánk legtöbb városa; a székes-főváros kereskedő osztálya, jóllehet ott egész napon át zárva tartandók az üzletek, azonnal monstre küldöttséget menesztett a miniszterhez, elismerő köszönetet fejezendő ki azért, hogy a vasárnapot mindenütt a munkának szent napjává avatta, a munkás pihenésére rendelte.

Csak nekünk kell külön főzet. Tisztelet és becsület a kivételeknek; a petrozsényi kereskedőknek Weisz Samu által összehívott értekezletén elmondottakból f. hó 2-án a Wagner-féle szálloda éttermében, a hol mintegy 35-en jelentek meg, tisztán, fényesen kivilágított, hogy kereskedőink egy nagy része minden tehetséggel odatörekszik, hogy megtalálják azt a középútat, melyen aztán haladva a kereskedő, de az alkalmazottak is célzt érjenek.

De sajnos csak nagy része ért egyet ezen osztálynak, mert ahhoz a mit ők keresztül ohajtának vinni s a mit mi is szívesen méltányunk, nem egy nagy rész, hanem a kereskedő osztály minden egyes tagjának egyetértésére van szükség. S mert ez az egyetértés ezen megtartott értekezleten is hiányzott, több pártra szakadtak, nem határoztak semmit se. Ebből is, de azon körülményből is, hogy mult hó 28-án nálunk alig néhányan zárták be üzletüket d. e. 10 órák és pedig: Figuli Antal, Grausam Károly, Grosz Herman, Krausz József, Reich Jakab és Warhanek Nándor, azt kell következtetnünk, hogy Petrozsényben ezt az országszerte hozsánnával fogadott rendeletet a nagy többség nem valami jó szemmel nézi. — Kissé furesának tűnt fel, hogy akkor a mikor az előjáróság kellő időben, dobszó útján közhírré tette, hogy 28-án életbe lép a rendelet, a legnagyobb része az üzletlajdonosoknak rá sem hederit, számba sem vette a kihirdetést. Ezt nem eredményezhette egyéb mint az, a miről féltünk mi is halottunk, — hogy a kérdéses rendelet a felsőbb hatóságtól hivatalos uton még nem érkezett meg s így annak végrehajtására nézve intézkedést még nem tehetett.

Tény az, hogy a hunyadvármegyei m. kir. állam-ép. hivatalos és hiteles felmérési adatai szerint a petrozsényi vasúti állomás felvételi épülete a határszél-től 11.24 kilométer a livazényi társulati közlegelő sarkán lévő utkanyarulatól pedig 10.28 kilométer s így a 28.559 számú k. ü. min. rendelet II. A) 2. pontja, — a mely így szól: végezhető lesz minden ipari és kereskedelmi elárúsítás, oly községekben, melyek az ország határától 10 kilométernél távolabb nem esnek, délután 5 óráig — bármennyire erőlködnek is néhányan, Petrozsényre nem alkalmazható. Aztán Petrozsény, ha a szó valódi értelmében vesszük a dolgot, nem is határszéli község, közte és a határ közt ott fekszik nagy területével Livazény községe. — De, ha közös egyetértéssel az uzus alapján, különösen pedig a vasárnapi munkaszünet életbe léptetése idejében felfolyamodás révén nyert kedvezménytől, méltányolva az alkalmazottak és a munkásszemélyzet jogos kívánságait, lemondanak s nemcsak kijelentik, hanem meg is tartják azt, hogy minden va-

sár- és ünnepnap, kivéve a fizetéses vasárnapokat 12, illetőleg 1 órák zárnak, akkor ez ügyben mi sem folytatjuk tovább a harcot. — Ellenkező esetben még egyebet is beigazolunk; hadd teremje meg az egyetlenség mint mindenütt és mindig úgy itt is keserű gyümölcsöt. Szól ez a nota különben Lupénynek és a többi községeknek is. Résen leszünk!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A vasárnapi munkaszünet** Petrozsényben f. hó 5-én életbe lép. Lapunk zártakor vettük azt az örömdetes hírt, hogy az összes kereskedők minden vasár- és ünnepnap az eddigi 5 óra helyett d. u. 1 órák zárnak. Ime közös akarattal és egyetértéssel mennyi mindent lehet kivinni. Így hát szent a béke.

— **Közsgyűlés.** Petrozsény nagyközség képviselő-testülete, folyó évi július hó 7-én d. u. 2 órák rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő:

1. Az előző közgyűlésben hozott határozatok mikénti végrehajtásáról jelentés.
2. Kölesön felvételének tárgyalása.
3. A törvénytar beszerzésére vonatkozó 64—902 kgy. sz. alatt hozott határozat névszerinti megszavazása.
4. A gymnasium építésének engedélyezésére vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése és építési terv jóváhagyása.
5. A község ház építésére vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
6. A vágóhid építésére vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
7. A vágóhid szükségletére vásárolt területre vonatkozó örökvásári szerződés jóváhagyására vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
8. Ulmann Lipót és társaitól vásárolt piacztérre vonatkozólag kötött örökvásári szerződésre vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
9. Az Ulmann és társaitól vásárolt piacztér vételárának kifizetésére felveendő kölcsönre vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
10. A salgótarjáni közsézbánya részvénytársulattól vásárolt piacztérre vonatkozólag kötött örökvásári szerződés jóváhagyása és az ennek kifizetésére felveendő kölcsönre hozott törvényhatósági határozat kihirdetése.
11. Az állatvásártér berendezésére felveendő kölcsönre vonatkozólag hozott törvényhatósági határozat kihirdetése.
12. A közrendészeti szabályrendeletre hozott törvényhatósági határozat kihirdetése.
13. A bukaresti kiküldöttek fogadásával felmerült költségekre vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.
14. A községi képviselőtestület által 87/902. sz. a. az anyakönyvvezetői állásra hozott határozatra vonatkozó belügyministeri leirat kihirdetése.
15. Az illetékességi ügyekre vonatkozólag a közs. képvis. testület által 77—902 kgy. sz. alatt hozott alispáni intézkedés tárgyalása.

16. Az óvó és tankötelesek összeírásánál közreműködött tanítók napidíjainak és fuvar illetményeinek megállapítása.

17. Az íródak felszerelésére kiküldött bizottság jelentése.

18. A Petrozsényben rendezendő iparkiallítás segegyezésére a közs. képvis. testület által megszavazott 1000 koronára vonatkozó törvényhatósági határozat kihirdetése.

19. A járda tovább folytatására vonatkozó községi képviselőtestületi határozatra hozott törvényhatósági határozat kihirdetése.

20. Fertőtlenítő gép kezelésével felmerült költségek fedezése és az erre vonatkozó egyéb intézkedés mikénti teljesítésének tárgyalása.

21. Figuli Antal II. bíró és Belei Juon esküdt lemondásának bejelentése.

22. Az előre nem látható kiadások és irodai szerekre szükséges összeg megszavazása.

23. Vasúti átjárók létesítésének kérelmezése iránt tárgyalás.

24. Kisdudóvóhoz való hozzájárulás iránti tárgyalás.

25. A gymnasiumi tanárok véglegesítése iránt hozandó határozat.

26. Nagy Miklós bíró négy heti szabadság iránti kérésének tárgyalása.

— **Műkedvelői előadás Petrillán.** Petrilla község deákbanjai részének ifjúsága f. hó 28-án táncmulatsággal egybekötött műkedvelői előadást rendezett az ottani ovoda felszerelése céljaira. Ez az előadás a legkövetkezőbb közönségnek is teljes megelégedésére szolgálhatott volna. Színe került Gárdonyi Géza remek népsziműve: «A bor». A szereplők kivétel nélkül mindnyájan olyan jól adták elő szerepeiket, hogy a hallgatóság szinte elfeledte azt hogy műkedvelőkkel ül szemben. A rendezést Bokor Tivadar végezte. Meglátszott az egész előadáson, hogy egy régi jó színész kezében volt a vezetés, illetőleg rendezés. A pénztárnoki állást, a mi a legnehezebb, Tomus György töltötte be. Beszámolt 148 korona jóvedelemmel. Felülizettek: Vassi János 30 kor. Pák Mihály 3 kor. Kajling Károly 1 kor. Manháim Farkas 40 fillért, kiknek e helyen is köszönetet nyilvánítanak.

— **Gyilkosság** Péter és Pál napján. Szegény Moricz Gyula, — ki a csimpai fűrésztelap egyik igen derék munkása volt, — szerencsétlenségére ment mult hó 29-én Petrozsényből korábban haza mint a felesége. Mintha ön-ön maga kereste volna halálát. Kis esomágával haza érve neje elé indult, kit kocsin várt. Ennyit eddig már megállapítottak, de bebizonyult az is, hogy felesége kutatására másnap reggel a férfit az utszélen elterülten halva találták. Szomorú eset biz ez s hozzá nem is az első Petrillán. Érdekes a dologban az, hogy az asszony nem is gyanítva, hogy ki mellett hajtaott el, midőn a kocsi figyelmeztette, hogy: „tessék megint egy részeg ember fekszik az utszélen” — ezt felelte: „majd felkel reggel” — ez pedig a férje volt. A gyilkosok kiderítésére a rendőrség minden irányban megtette már az erélyes és szí-

tölteni. A legnagyobb magyar költőnek és a haza bölcsének emlékei olvadnak itt egybe. És mind ezek a puritán jellemnek és a lángoló hazaszeretnek hagyományai. A mit a nemzet költője az inspiráció isteni hevében mondott a hazáról, azt Deák Ferencz a jellem és okosság erejével valóította meg. Vörösmarty a hazaszeretben Deák Ferenczet vette például, Deák Ferencz pedig Vörösmartyt követte, szívők és szellemők frigyben állott és a barátság, mely köztük oly nagy volt csak szükséges következménye volt e frigynek. Ő köztük nem csak érzés, hanem gondolkodás közösség is uralkodott. Nekik nemcsak céljaik voltak közösek, hanem az eszközöket is egy formán keresték. Vörösmarty azt zengi a hazáról:

„Tegy érte mindent; éltedet
Ha kell csekélybe vedd;
De a hazát könnyelműen
Kockára sohse tedd.
Te meg oh! honfi ébren állj,
Remélni tenni hó:
Mig a honból, kin lelked függ
Van egy darabka kő!

— És Deák ugyan ezt mondja, mikor úgy szól a nemzethez: „Mindent föl kell áldozni a honért, de a hazát kockára tenni semmiért sem szabad!”

— „Jobban szeretem a hazát, mint gyűlölöm ellenségeimet.” „Nemzetet erőszakkal megölni nem lehet.”

És mikor Vörösmarty e szavakat mondatja Deákkal:

„Munkabíró lelket kívánok, félni tudatlant s félni merőt.”

Deák erre később ily visszhangot ad:

„Van egy félelem, mely becsesebb minden bátorságnál, s ez: félni a hazát.”

És mintha Deák maga mondaná mikor Vörösmarty így folytatja:

„És emberszerető szívet, ha vad indulatokkal
És ál eszmékkel küzdeni sikra kelek;
Türni viszályt és párt haragot s ha kerülni lehetetlen,
Régi barától is tünni a néma döfést;
S mind ezekért a díj, a melyet elérni reményem:
Vajha kicsiny legyek, a nagy haza hősei közt.”

Az a szellemi rokonság, mely Vörösmartyt összekötötte Deákkal, melyet a történelem halhatatlanná tett, az élet által is meg van testesítve a Széll Kálmán családi életében. Ő maga Deák Ferencznek nemcsak tanítványa, hanem nevelt fia is, és ugyanakkor veje Vörösmarty Mihálynak. Neje Deák Ferencz gyámleánya, a ki a Vörösmarty édes leánya.

Milyen példátlan gonoszlelkűségnek, büns vérének és megátalkodott szívnek kellene laknia Széll Kálmánban, hogy így nevelve, ily körben élve és folyvást e körnek nemes levegőjéből táplálkozva, ne vette volna fel e környezetnek jellemvonásait? És ha Széll Kálmánban nem lakik gonosz lelkűség, nem kering büns

vér és nem dobog megátalkodott szív, hanem lakik ezeknek épen ellenkezője, mert hisz Deák Ferencz nem tudta volna igazán szeretni és gyámleányát, Vörösmarty édes leányát, a kinek boldogságáért Deák vállalt felelősséget, Széll Kálmánhoz nem adta volna feleségül; tehát ha Széll Kálmánban e környezet és e tradíciók nélkül is a természetétől belejött nemes karakter nem predominálna — ki csodálkozhatik a felett, hogy Széll Kálmán sem a budavári miniszterelnöki palotában, sem a császári városnak büszke falai közt, sem az udvarnak kápráztató fényében soha, egy pillanatra se tudta elfelejteni a rátohi kis fehér házat s hogy mikor a hatalom, a fény, a magas méltóság és a nemzet érdekei között kellett választania, akkor ott hagyta a hatalmat, a fényt és a magas méltóságot és elment amaz egyszerű kis fehér házba, a tölgyek alá, a patak partjára hol a Deák nagy eszméinek a szabad magyar haza gondolatának üdítő forrása fakad, melyből a ki iszik, kigyógyul a földi hiúságok nyavalyáiból és boldog lézen a maga öntudatában.

Széll Kálmán nagy tudása, fáradhatatlan munka ereje és meg nem gyanúsítható hazaszeretete még ellenfeleinél is tiszteletet szerzett számára s mindnyájan sajnálattal vesszük, hogy ép az ő személyének kellett áldozatul esni a válságos bonyodalomban.

K. A.

goru nyomozást. Különben már biztos nyomon vannak. A gyanúsított gazemberek neveit most azért nem említjük meg, hogy az esetleges tiszta kiderítés útját ne vágjuk el.

— **Kiaggasztott husdarabok.** Nem esoda, ha elmegy az ember étvágya a marha és más közfogyasztásra szánt négylábú állatok husának élvezetétől. Igaz, hogy a megyei szabályrendelet értelmében reggel 9 óráig közszemlére, reklámként kiaggaszthatják a mészárosok a húst, szalonnát, viksos hurkát stb. de az is igaz, hogy a különösen nagyforgalmu utcákon engedélyezett mészárszékek ajtajára kiaggatott husdarabok annyira megtelnek finom porral, hogy csak úgy reccsog bele még a legjobb gazdaasszony konyhájából is az ilyesből előállított pecsénye, rostélyos szelet stb. az ember fogai között. Ugy kéne az ilyen szabályrendeletet módosítani, hogy a reklámhúst a mészárosok egyék meg, már csak azért is, mert legalább észre vennék, hogy azt nemcsak por, hanem az arra járó koborékok piszka is meglepte.

— **Se beshajtás, elgázolás.** Sokkal kisebb nagyközségben voltam a multkor mint a milyen Petrozsény. A nagyobb közlekedési utakon mindenütt rendőr ellenőrizte a hajtást. Nálunk ez nem úgy van. Bizonyára azért, mert a rendőrség Pétszáma nem elég. Moldován János kereskedő kocsija Petrozsényben f. hó 1-én se beshajtás közben d. u. 6 órakor a főuton elgázolta Gruber Samu 4 éves leánykáját. Szerencsére az ártatlan gyermek csak könnyebb sérüléseket szenvedett. De, mert ilyen lanyha megtorlás mellett ez nem az első eset s ha így tart nem is lesz az utolsó, azt hisszük nem teszünk felesleges szolgálatot a szülők érdekében, ha az illetékes hatóság figyelmét arra hívjuk fel, hogy figyelembe véve ilyen irányban teljesített többszöri felhívásunkat, — az első esetért is a gazdát a legszigorbanban sújtja.

— **Kisiklott** hat vasúti üres teherkocsi f. hó 1-én délelőtt a MÁV. Bolibarlang állomásának pályaudvarán. A 66-os számú tehervonat utolsó hat kocsija, állítólag azért mert a váltószervezet közé egy kavics szorult, kiugrott a sinekről. Emberéletben kár nem esett; mind a hat kocsi oldalbordája betörtött s a forgalom egy jó fél óráig szünetelt. Ezért érkezett a 10 órai személyvonat ezen a napon egy jó félórával később.

— **Élet és halál között.** Csak az isteni véletlen mentette meg a haláltól Zsarta István MÁV. jegyvizsgáló kalauzt folyó hó 1-én Puj és Livadia között, midőn a gyors menetben lévő vonatról, elvesztve az egyensúlyt leesett. Látni, hogy esni kell, volt még annyi ideje, hogy lökéssel megmentse életét. Így a pálya test melletti kaszálatlan rétre bukkott, míg ha lélekjelenlétét elveszté a kocsi kerekai alá került. — A vészjelre a vonat azonnal megállt s igaz örömmel üdvözölte minden utas a beérkező kalauzt, ki maga lábán futva érte el a reá várakozó masinát. Könnyebb sérülések árán menekült a halál torkából.

Egy hang a sötétben.

Báró Bánffy Dezső, volt miniszterelnök s a király főudvarmestere a következőket írja: „Gazdasági érdekeink úgy, miként a viszonyok ma már alakulva vannak, csak gazdasági önállóságunk kivívásával nyernek biztosítást. Iparunk, kereskedelmünk érdekei parancsolják, hogy Ausztriától függetlenül állapítsuk meg autonóm vámtarifánkat és kössük meg kereskedelmi szerződéseinket.

A gazdasági függetlenség adja meg azt az erőt, mely föltétlenül szükséges arra, hogy az átmeneti korszakban földmívelésünkre nehezedő terhet elbírjuk.

Gazdasági függetlenség képesít csak arra, hogy a nagy hatalmi állás parancsolta fokozatban mérvben igényelt katonai terheket elvisellessük.

Gazdasági függetlenségünk mellett a vonakodó osztrákoktól függetlenül rendezhetjük valutánkat.

Gazdasági függetlenségünkre van szükségünk ahhoz is, hogy érdekeinknek megfelelően valósítsuk meg a helyes elveken kezdeményezett adóreformot.

Remélem megoldhatni a parlament reformot, illetőleg az ennek alapját képező választói jog kérdését is, figyelemmel a választókerületek új beosztására és lehető egységesítésére, figyelemmel azok választó jogosultságára a kik eddig választói joggal nem bírtak.

A nemzeti iránynak határozottabb és hathatósabb érvényesülését remélem, mely tekintet nélkül minden egyébre, az egységre, egynyelvű, magyar nemzeti állam létrejöttét tűzi ki célul, mely érdekből nem enged,

sem alkuszik, midőn az egységes magyar nemzeti társadalom létrehozataláról avagy a felekezetek teljes jogegyenlőségének szemmel tartásával azoknak jogos igényei kielégítéséről gondoskodik. Mert a magyar államban nemzeti igényeket és érdekeket alárendelni semminek sem szabad és e tekintetben a bár törvényileg közösnek megállapított hadsereg kérdésében sem lehet kivételt tenni, akár annak vezérlete, vezénylete és belső szervezete avagy vezénynyelve tekintetében.”

Nem szabad e sorokhoz észrevételeket fűznünk, csak szóról-szóra akartuk reprodukálni mint az idő jelét.

Tanügy.

Minden oldalról terjedelmes leírását vesszük az idei iskolai év kapuzárása előtt lefolyt iskolai ünnepélyekről. Bármennyire sajnáljuk, lapunk szűk volta nem engedi meg, hogy nagyrabesült tudósítók leveleit, melyek minden egyes vizsgáról részletes ismertetést mutatnak be szóról-szóra közöljük. A valódi jólesést érzetét keltette fel bennünk ez a nagy érdeklődés, melyet a t. levelezők soraiból kiolvasunk. A népnevelési intézetek fejlődésében, haladásában látja mindenki a jövő államfentartó nemzedék boldogulását. Én édes Istenem milyen jó volna ha mindenki így gondolkodnék mint ezikkiró urak. Bizony-bizony akkor nem volna annyi iskolakerülő s nem volnának a felnőtt korban oly sokan a kik sem írni sem olvasni nem tudnak. Különös elismeréssel irnak mindenünnen a társulati állami és g. kath. iskolákról. A görög keleti iskolákról nem szól a nota, azokról hallgat a kronika, se jót se rosszat nem irnak róluk. — Rövid kivonatban, hogy még is legyen valami nyoma minden tudósításnak, — egy pár sorban megemlékezünk mindenikről.

A *salgótarjáni bányatársulat* derék tanítói Kosa Mihály kiküldött biztos elnöklete alatt tartották meg tanítványaikkal az idei évváró vizsgálat. Az a nagy szakértelem és széleskörű pedagógiai ismeret, mit a társulat petrozsényi és aninoszati iskoláinak alkalmazott tanítók mintaiskoláikban hogy a lefolyt tanévben is mennyire nyert érvényt azt fényesen beigazolta a tanulók értelmes felelete csinos dolgozata, szép rajza és kitűnő figyelmeztetése. A kiküldött biztos mindkét helyen lelkes beszédben fejezte ki elismerését az elért eredményért a fáradságot nem is mérő tanítóknak.

Tanügybarát

A *felső zsilóúgyi bányatársulat* iskolájában az idei záróvizsgáta tanulók olyan haladást mutattak be a milyen ennek az iskolának életében még nem fordult elő. Feiler Gyula tanító az ő szorgalmáért méltó jutalmát bizonyára el fogja nyerni a társulattól. Legyen legfőbb jutalma azonban a lelkiismerete és a jelen voltak elismerése a bemutatott szép eredményért.

Egy jelen volt.

A *görög kath. idei vizsgája* a petrozsényi járásban nagyszertűen sikerült mindenütt. Meleg szavakkal kell megemlékeznem két kitűnő tanerőről: Voin Vidor vulkáni és Csúpe Lukreczia iszkronyi tanító, illetőleg tanítónőről. Máltán rászolgáltak arra a dícséretre miben főesperesük részesítette őket.

Egy idegen.

Szemenszedett pletykák.

A *főhercegi ebéd.* — Temetkezési vállalatok. — A *vasárnapi munkaszünet.*

A dévai *recipált* polgártársaink szörnyen megvanak botránkozva a felett, hogy a *József főherceg* által adott diszebédre a *rabbijuk* nem hivatott meg. Ha az összes felekezeti papok mindannyian kaptak meghívót a főhercegi ebédre: a zsidó vallás recepeziója után immár joggal tarthatott volna arra just a dévai rabbi is; annál is inkább, mivel azon ugye vett volna *actif* részt, hanem csupán mint *passiv* résztvevő szerepelt volna; készülvén a főhercegi ebéd a legnagyobb valószínűség szerint nem *rituális* szabványok szerint. Ennyi figyelmet már megérdemelt volna a legifjabb egyenjogúsított hitfelekezet, mert a rabbi terítéke pénzbe nem került volna. A hiba, hogy ki részéről történt: nem tudható meg, mivel az alispán *konecz* Konecz polgármestert tá-

lalta oda a zsidóknak, viszont Konecz polgármester, *Mara* alispánnal *marakodik* a rabbinus befagyott ebédje illetve elmaradt meghívása felett. A dologban annyi bizonyos, hogy a zsidók megyénkben a „bevett”; de meg nem emésztett felekezethez tartoznak.

×

A földrajzi tankönyvekben *Petrozsény* ezután nem *szénbányászata*, hanem *temetkezési vállalat*ai révén lesz nevezetes. A földrajz szerint a kies fekvésű ozondus levegőjű (a valóság szerint porral és piszokkal tel) fiatal nagyközségben immár a negyedik temetkezési vállalat nyert életet lakosainak halála révén. A bányaalalmazottaknak elsőrendű, nagy alaptőkével rendelkező zenésített temetkezési egyetük van. Az iparosok — ha már nehezen élnek meg, legalább könnyen akarnak meghalni, — szintén temetkezési egyetlet alakítanak. Marad ezek után a még itt lakó *másfél tucsat lakosra* három rendes temetkezési intézet nem számítva vagy négy kereskedőt, a kik melléfkoglalkozás-képen szintén előszeretettel temetnek. Az itt prakszist folytató *négy orvos* mindegyikre ilyen formán *másfél temetkezési intézet* esik. Hogy ezen nemes czélt szolgáló intézetek és az orvosok közt van valami okozati összefüggés, mi sem bizonyítja jobban mint azon körülmény, hogy alig telepedik le községünkben orvos, azonnal keletkezik nyomában temetkezési vállalat is. Derék orvosaink váltig szabadkoznak, hogy az emberek az ő orvosi beavatkozásuk nélkül is meghalnak, azonban a temetkezési vállalatoknak felvirágzása az emberekben némi kételeyeket támasztanak. A „Petrozsény és Vidéke” az olvasó közönségből könnyeket fakaszt ki, lévén a hirdetései rovata a temetkezési vállalatok hirdetéseivel tele, a melyek a boldogtalan emberiséget a temetkezés gyönyöire csábítják s maholnap megérjük azt, hogy az idegenek nem a vidék szépségeiben való gyönyörködés végett fogják községünket felkeresni, hanem *Petrozsényt* látni és — meghalni! Idegenforgalmi szempontból a dolog nem is volna oly rossz, csak mi maradnánk meg mellette egészségesen.

×

A munkálkodást illetőleg a „*dolce far niente*” jelzőt valló községi előjáróságunknak nagy öröme volt midőn a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény napvilágot látott, mert hat napi *önkéntes* tétlenség után következik a *törvényes* hetedik. A szokásos főszolgabírói rendelkezés be nem várva, saját hatáskörében dobzó mellett adatta tudtára mindazoknak a kiket illet (Grosz bácsi a segédek vállain vonult utczáról-utczára), hogy már a legközelebbi vasárnap az üzletek délelőtti 10 órakor becsukandók és a segédek szabadon eresztendők. A rendelet (melyet természetesen senki sem tartott be) a kereskedőknél nagy consternációt, a segédeknel ellenben nagy örömet idézett elő. Az új rendhez az üzlettulajdonosok *hosszu* — az üzletalkalmazottak *széles* ábrázatot vágtak. A princezipálisok elvben szívvel-lelkelkel pártolják a segédeknek a vasárnapi munkaszünet iránti rajongását, de gyakorlatban a folytonos munkát követelik. Megindult tehát a vita a dolog *punctum saliens-e* körül: *Petrozsény* tíz kilométeren belül vagy kívül esik a határtól? Chauvin fajmagyarok az ország határát legalább is Turguzsilba helyezik, viszont csükkös dákorumánok Petrozsényt határozottan román területen képzelik. Az Előjáróság kellő önmérséklettel a szurduki „*Rózi csárdát*” ismeri el országhatárnak, lévén ezen csárdá szurdukszorosí kirándulásai alkalomával a czélbavett határszéli központ. A munkaszünet egyik buzgó s fűszerben dolgozó apostola *Piek Samu* üzletének rőfös részét a határtól 10 kilométeren belülré; fűszeráru részét 10 kilométeren kívülre mérte ki úntalpulag eszközölt hitelesített lábmérték szerint; minek folytán a törvény rendelkezése szerint az üzlet rőfös oldala délelőtti 10 órakor, fűszeres oldala délután 5 órakor csukandó be viszont a rőfös segéd 10 órakor és a fűszeres segéd délután 5 órakor bocsátható szabadjárja. Az ügy folyton complikálódik, mert az üzlettulajdonosok a légvonalért a segédek a tekervényes földvonalért lelkesednek. Legegyszerűbben megoldható volna e kényes kérdés olyformán, hogy a kereskedők közös akarattal belemennének a vasárnapi munkaszünetbe mert ugyis bele kell menniük. De miért legyen meg éppen a kereskedők közt az egyetértés?

Gambrinus.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

VASUTI MENETREND.

1903. május 1-től.

Petrozsényből indul Piski felé:

éjjel 12⁰¹, reggel 6¹⁰, d. e. 10³⁶, d. u. 5¹⁰, s
Piskire érkezik: reggel 4²⁵, d. e. 10³⁰, d. u.
3⁰⁰, este 8³⁵.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 4¹², este 10³¹, (Dévág) reg. 5⁸* 6⁰⁵, d. u.
1⁰⁰* s Budapestre érkezik: reggel 6¹⁰, este
7²⁰, este 9³⁵.

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 6¹⁵, d. e. 11³⁵, d. u. 4²⁵, este 10²⁸

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 4⁰⁸, d. e. 9³⁸, d. u. 2¹⁰, este 7³⁶.

Piskiről indul Tövis felé:

d. u. 3¹³*, (Brassóig) este 9¹⁶, 10²²* reggel 5⁴⁶
d. e. 11⁵⁷.

Tövisről indul Kolozsvár felé:

d. u. 2⁰⁵, este 8¹²*, éjjel 11⁵³ reggel 3³⁸*,
reggel 9

Petrozsényből indul Lupény felé:

reggel 5¹⁴ d. e. 10²⁶, d. u. 4¹².

Lupényből indul Petrozsény felé:

este 7¹⁵, reggel 7⁵⁰, d. u. 3²¹ s Petro-
zsénybe érkezik este 8⁴⁰, d. e. 9¹⁵, d. u. 4⁵⁴

Piskiről indul Petrozsény felé:

reggel 6¹⁰, d. e. 11²⁵, d. u. 4⁰⁷, éjjel 11⁰⁰
Petrozsénybe érkezik d. e. 10⁰⁶, d. u. 3⁵⁸,
este 9⁰⁵, reggel 4⁴⁰.

A *-gal jelöltek gyorsvonatok.

Both János Petrozsény

Temetkezési vállalat Petrozsényben.

Midőn nagymérvű anyagi áldozatok árán
létesítettem az új temetkezési vállalatot s be-
rendeztem úgy, hogy elvállalhattam és elvállal-
hatok ma is temetéseket a legegyszerűbbtől a
legdiszesebb kivitelig, — czélom az volt, hogy
megszüntessem azt a szörnyű drágaságot a
melyet éreztetek nem egyszer — felhasználva
az ilyen szomorú alkalmat — a gyászoló csa-
ládokkal.

Isten oyjon mindenkit csapástól, de ha
már a kérésselhetetlen végzet sújtott, miért ne for-
dulnánk ahoz a temetkezési vállalathoz a mely a
legmagasabb kívánalmaknak is képes megfe-
lelni és mégis a legolcsóbb.

Éppen ezért ujjal berendeztem üzlete-
met s állandóan készletben tartok: minden-
féle egyszerű és finom ércz- és fakoporsókat,
továbbá finom nicklkoporsókat, szemfedeleket,
koszorúkat, szallagokat stb. elvállalok minden-
féle temetéseket, ravatalokat világítással együtt
ugy helyben mint vidéken is és pedig a leg-
egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig a legju-
tányosabb árakban. — Gyermekkoporsók 2 ko-
ronától feljebb, melyhez fejfakeresztet teljesen
ingyen adok, nagynak 1 öl nagyságban 6 ko-
ronától feljebb 20 koronáig; egy temetéshez
szükséges kellékek, u. m. koporsó, szemfedél
párna, lepedő, gyermeknek 6 koronától feljebb,
nagynak 12 koronától feljebb. Márványszínű
gyermekkoporsók 2 koronától, nagykoporsók 6
koronától feljebb keresztel vagy fejfával együtt.
A gyászeset megtörténte után nyert bármi ér-
tesítésre — vidékre is — a legrövidebb idő
alatt tiszteletemet megteszem, a rendelvényt
átveszem és gondoskodom annak gyors és pon-
tos kiviteléről.

Mély tisztelettel maradok:

Both János.

Petrozsény, a kórház mellett.

Sürgönczim: Both János Petrozsény.

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett
intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) CAMIS és STOCK
BARCOLÁBAN TRIEST MELLETT ajánlja belföldi

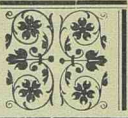
GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógy-
szerész egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

1/1 palack 5 korona 1/2 palack 2'60.

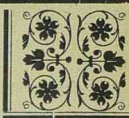
10 palack megrendelésénél 10% engedmény.

Petrozsényben kapható Klein Mór örökösei fűszerkereskedésében.

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett
intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

23—52

Vegy ellenőrzés a cs. és kir. bel-
ügyi ministerium által jóváhagyott
kísérleti állomás és élelmiszerek
vizsgáló intézeze által Bécs IX.
Spitalgasse 31.

M. TEUTSCH

TEMETKEZÉSI INTÉZET PETROZSÉNY.

Előforduló haláleseteknél forduljunk

TEUTSCH M. temetkezési vállalatához Petrozsényben.

hol állandóan raktáron van a legnagyobb választékban a legegyszerűbb ércz, tölgy- és
fenyőfa-koporsótól a legdiszesebbig, továbbá szemfüdelek, fej-párnák, sir-koszorúk stb.

Ezen temetkezési vállalat elfogad temetéseket a városban ugy, mint vidéken a
legjutányosabb áron, s a legnagyobb pontossággal teljesíti azt.

A nevezett intézet az alábbirott urak által a legmelegebben ajánlatik:

Alólirottak, mint a kik a mai napon Teutsch M. urral mint temet-
kezési vállalkozó tulajdonossal vidékről 100 kilm. tengelyeni hulla szállítást
rendeztetünk, kinyilatkoztatjuk azt, miszerint Teutsch M. temetkezési intézet
tulajdonosát és vállalkozóját, mint olyat, ki nem dupla fölszámítást, hanem a
tiszteséges fölszereléseknek az illő árban való eladását mutatta fel nekünk,
mint ilyet, ugy a vidéki, mint a városi közönség pártfogásába a legmelegebben
ajánlhatjuk.

Szászrégen, 1902. október hó 27-én.

3—4

Jánossy Béla,
áll. tanító.

Kálfóni Árpád,
áll. tanító.

Eladó ház.

Petrozsény nagyközség Deákgyarmati részé-
ben, igen szép helyen és jó forgalmi ponton eladó
egy két szobát, két konyhát és két pinczét ma-
gában foglaló épület ötven méter hosszú udvarral.

Továbbá egy faház egy szoba és egy kony-
hával, valamint udvarral, melynek hossza 35 méter.
Értekezhetni Petrozsény-Deákgyarmaton

Kerekes Györgynével.

Bérbe adnak két házat Lupényben.

Egymással, a főuton, a legszebb ponton
van mind a kettő; az egyik a hol az állami is-
kola osztályainak egy része, a másik pedig a mely
az áll. isk. igazgató lakásául volt beosztva.

Értekezhetni Boncsina Mihálylyal Lupényben.

Szent MALÁTALIKÖR a legjobb és
Anna MALÁTAKESERÜ kiváló
erősítő turistáknak és vadászoknak
kedvenc és nélkülözhetetlen itala.
MALÁTACAKES kitűnő táp
temény elsőrendű tanárok és orvosok ajánlják.
Fenti készítmények mind tiszta malátával ké-
szülnek, kitűnő minőségűek, élvezetük kellemes
és hatásban felülmúlnak minden ilyenmü
gyártmányt.

Kapható eredeti csomagolásban
3—4 Petrozsényben: Grausam Károly czégnél.

Mindennemü selyemhímzést ugymint fehér és
színes szövetre, valamint bármily más hímzést a
legfinomabb kivitelben: monogramokat stb. a leg-
jutányosabb árak és felelősség mellett vállalkok el.
Lakásom Berger Adolf söresarnokának épületében
Tisztelettel:

Schwarcz Mariska.

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad e lap
Kiadóhivatala.

Többszöri hirdetésnél kedvezmény

Ny. Figuli Antal gyorsajtóján Petrozsény.